

Algemene Raad-Weigering goedkeuring patronaat omdat RvT zich niet kon verenigen met inhoud arbeidsovereenkomst

Het verloop van de procedure

De Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het arrondissement Q (hierna: de Raad van Toezicht) heeft in zijn beslissing van 19 februari 1997 geweigerd het patronaat van mr. X over mr. T goed te keuren omdat de Raad van Toezicht zich niet kon verenigen met de inhoud van de arbeidsovereenkomst met mr. T. Nadat mr. Y gewijzigde arbeidsovereenkomsten met mr. T en mr. U aan de Raad van Toezicht had toegezonden, heeft de Raad van Toezicht bij zijn beslissing van 28 februari 1997 geweigerd de patronaten van mrs X en Y over respectievelijk mr.T en U goed te keuren omdat de Raad van Toezicht zich niet kon verenigen met de in die overeenkomsten opgenomen preambule, waarin appellanten zich het recht voorbehielden de beslissing van de Raad van Toezicht van 19 februari 1997 (ten aanzien van mr. T) te "doen toetsen" en de arbeidsovereenkomsten met mr. T en U, na eventuele vernietiging van de beslissing van 19 februari 1997, opnieuw te wijzigen in de zin zoals -weergegeven in de overeenkomst d.d. 18 februari 1997-, de oorspronkelijke arbeidsovereenkomst met mr. T Nadat de arbeidsovereenkomsten met mr. T en U andermaal op aanwijzing van de Raad van Toezicht waren gewijzigd, heeft de Raad van Toezicht op 4 maart 1997 besloten de beide patronaten goed te keuren. In zijn beslissing van 28 februari 1997 heeft de Raad van Toezicht appellanten gewezen op de mogelijkheid om binnen zes weken bij de Raad van Toezicht bezwaar te maken. Vervolgens hebben appellanten (zowel mrs. X en Y als de maatschap) op 2 april 1997 bezwaarschriften tegen de beslissing van de Raad van Toezicht ingediend en hebben zij de Raad van Toezicht verzocht de beslissing van 28 februari 1997 "houdende weigering van de verzochte goedkeuring van de beide patronaten" te heroverwegen en in de plaats daarvan een nieuw besluit te nemen. Bij beslissing van 20 juni 1997 heeft de Raad van Toezicht het bezwaar ongegrond verklaard. Tegen deze beslissing zijn appellanten in beroep gekomen bij beroepschrift van 4 augustus 1997, bij de Algemene Raad ingekomen per fax op 4 augustus 1997 en bij gewone post op 5 augustus 1997. De Algemene Raad heeft belanghebbenden overeenkomstig de bepaling van artikel 7:16 Awb in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. De hoorzitting heeft op 6 oktober 1997 plaatsgevonden in aanwezigheid van appellanten. Namens de Raad van Toezicht waren mrs.K (Deken) en L. (waarnemend Deken) aanwezig. De Algemene Raad heeft kennisgenomen van alle overgelegde stukken en van hetgeen partijen over en weer op de hoorzitting van 6 oktober 1997 hebben aangevoerd.

Het standpunt van appellanten

Appellanten betwisten niet dat de Raad van Toezicht bevoegd is om patronaten goed te

keuren, maar zijn van oordeel dat de Raad van Toezicht aan die goedkeuring geen voorwaarden mag verbinden, zoals hij dat in het geval van de patronaten over mrs. T en U heeft gedaan. Appellanten vragen zich af of de Raad van Toezicht in het algemeen aan de goedkeuring van een patronaat voorwaarden mag verbinden die verband houden met de inhoud van de arbeidsovereenkomst met de stagiaire. In ieder geval vinden appellanten dat de Raad van Toezicht de gevraagde goedkeuring van de patronaten over mrs. T en U niet heeft mogen weigeren op grond van de inhoud van de in de oorspronkelijke arbeidsovereenkomsten opgenomen concurrentiebedingen en omdat in die oorspronkelijke overeenkomsten een bepaling ontbrak op grond waarvan de beslechting van geschillen, voortvloeiend uit de concurrentiebedingen, aan de Deken en/of de Raad van Toezicht wordt opgedragen. Ter toelichting op hun standpunt wijzen appellanten op hun contractsvrijheid en op de bijzondere omstandigheden van het geval, waarvan de Raad van Toezicht in het, ook overigens deels onjuiste en onvolledige verslag van de hoorzitting van 13 mei 1997, niets heeft vermeld. Volgens appellanten heeft de Raad van Toezicht in feite ongevraagd de belangen behartigd van de stagiaires van appellanten, die het overigens helemaal met appellanten eens zijn en nog steeds bereid zijn de oorspronkelijke arbeidsovereenkomsten met appellanten te aanvaarden. Indien de laatste arbeidsovereenkomsten, op basis waarvan de Raad van Toezicht zijn goedkeuring aan de patronaten heeft verleend, in stand zouden moeten blijven dan heeft dat onevenredige gevolgen voor appellanten, in het bijzonder omdat zij bij eventuele geschillen ook nog hebben te aanvaarden dat de Raad van Toezicht die geschillen bindend moet beslechten. Appellanten wijzen er op dat arbeidsovereenkomsten met eerdere stagiaires geen aanleiding hebben gegeven tot bezwaren van de Raad van Toezicht, hoewel ook daarin concurrentiebedingen waren opgenomen zoals in de oorspronkelijke overeenkomsten met mrs. T en U, zonder een arbitraal beding zoals ten aanzien van mrs. T en U is voorgeschreven. Dat appellanten de wensen van de Raad van Toezicht hebben gehonoreerd door de arbeidsovereenkomsten met mrs. T en U, aanvankelijk onder voorbehoud en later zonder zodanig voorbehoud, aan te passen in de door de Raad van Toezicht verlangde zin, houdt slechts verband met de omstandigheid dat een andere aanpak ertoe zou hebben geleid dat het kantoor van appellanten langere tijd onderbezet zou blijven. Appellanten voegen daaraan toe dat zij door -de handelingen van de Raad van Toezicht- schade hebben geleden, onder meer "als gevolg van derving van declarabele uren". Appellanten hebben er tenslotte op gewezen dat uit hun bezwaarschriften van 2 april 1997 blijkt dat dat bezwaar ook de beslissing van de Raad van Toezicht van 19 februari 1997 gold. Zij corrigeren hun beroepschriften in die zin dat het beroep ook moet worden geacht te zijn ingesteld tegen de beslissing van de Raad van Toezicht van 4 maart 1997, waarbij de patronaten alsnog zijn goedgekeurd.

Het standpunt van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht blijft van oordeel dat appellanten geen belang hebben bij hun bezwaar en ook niet bij hun beroep, omdat de patronaten waarom het gaat zijn goedgekeurd. Hij wijst er op dat appellanten, in plaats van aan de wensen van de Raad van

Toezicht te voldoen, bezwaar hadden kunnen maken respectievelijk beroep hadden kunnen instellen en dat zij eventueel een voorziening in kort geding hadden kunnen vragen of een bodemprocedure bij de rechtbank aanhangig hadden kunnen maken. Appellanten hebben er echter voor gekozen om er alsnog in overleg met de Raad van Toezicht uit te komen. Aanvankelijk heeft de Raad van Toezicht bij de behandeling van verzoeken tot goedkeuring van patronaten geen inzage in de arbeidsovereenkomsten verlangd. Het beleid van de Raad van Toezicht dienaangaande is gewijzigd nadat problemen in verband met een concurrentiebeding tussen een patroon en een stagiaire waren gerezen. Het is nu vast beleid van de Raad van Toezicht dat arbeidsovereenkomsten ter inzage worden gevraagd voordat een beslissing wordt genomen. De Raad van Toezicht is van oordeel dat hij bij zijn beslissing op verzoeken om goedkeuring van patronaten ook de inhoud van arbeidsovereenkomsten met stagiaires mag betrekken en dat, bijvoorbeeld voorzover het concurrentiebedingen betreft, voorwaarden mogen worden gesteld zoals de Raad van Toezicht die heeft gesteld. Overigens blijkt uit het standpunt van de Raad van Toezicht dat hij concurrentiebedingen niet volledig verbiedt, maar slechts in omvang beperkt wil zien. Gelet op de in het geding zijnde belangen acht de Raad van Toezicht het redelijk dat de beslechting van geschillen aan de Deken en/of de Raad van Toezicht wordt opgedragen. Er is naar het oordeel van de Raad van Toezicht geen aanleiding te vrezen dat het opnemen van een dergelijk arbitraal beding ertoe zal leiden dat steeds in het voordeel van de stagiaires zal worden beslist. Tenslotte heeft de Raad van Toezicht er op gewezen dat arbeidsovereenkomsten met stagiaires worden beoordeeld vanuit het belang bij een behoorlijke opleiding van stagiaires. Ook de verzoeken tot goedkeuring van de patronaten over mrs. T en U zijn in die zin getoetst. De Raad van Toezicht heeft in het concrete geval geen van zijn beleid afwijkende voorwaarden aan goedkeuring van de patronaten verbonden.

Het standpunt van de Algemene Raad

De beroepschriften zijn tijdig, binnen de termijn van zes weken genoemd in artikel 19 van de Stageverordening 1988, ingediend. De Algemene Raad zal de beroepschriften die mrs. X en Y als maatschap en ieder voor zich hebben ingediend en die inhoudelijk identiek aan elkaar zijn, in één beslissing behandelen. Aan het beroep is een bezwaarprocedure bij de Raad van Toezicht voorafgegaan. Appellanten hadden echter in verband met het bepaalde in artikel 18 lid 2 van de Stageverordening 1988 zonder voorafgaand bezwaar administratief beroep bij de Algemene Raad moeten instellen. Dat leidt echter niet tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep omdat de Raad van Toezicht overeenkomstig artikel 3:45 Awb in zijn beslissing van 28 februari 1997 (hoezeer ook onjuist) heeft gewezen op de mogelijkheid voor appellanten om bij de Raad van Toezicht bezwaar te maken. Ook de omstandigheid dat appellanten uiteindelijk de wensen van de Raad van Toezicht (zonder daarbij een voorbehoud te maken) hebben ingewilligd en de arbeidsovereenkomsten met mrs. T en U naar de wensen van de Raad van Toezicht heeft aangepast, kan er naar het oordeel van de Algemene Raad niet toe leiden dat appellanten op die grond niet ontvankelijk zijn in hun beroep respectievelijk dat het beroep daarom ongegrond zou

moeten worden verklaard. Het is begrijpelijk dat appellanten er belang bij hadden dat de patronaten over mrs. T en U zo spoedig mogelijk zouden worden goedgekeurd. Op het tijdstip waarop de Raad van Toezicht de patronaten goedkeurde was de beroepstermijn tegen de eerdere afwijzende beslissing van de Raad van Toezicht nog niet verstreken en ook overigens is (voorzover van belang) de Algemene Raad niet gebleken dat appellanten hun recht hebben prijsgegeven om bezwaar te maken tegen en/of in beroep te komen van de beslissingen van de Raad van Toezicht, voorzover de Raad van Toezicht daarbij heeft beslist dat de goedkeuring aan de patronaten over mrs. T en U slechts zou worden verleend indien de concurrentiebedingen in de met hen gesloten arbeidsovereenkomsten in de door de Raad van Toezicht bedoelde zin zouden zijn gewijzigd en in die overeenkomsten een arbitraal beding zou zijn opgenomen waarbij de beslechting van geschillen aan de Deken en/of de Raad van Toezicht wordt opgedragen. In zoverre richt het beroep zich tegen alle (drie achtereenvolgende) beslissingen van de Raad van Toezicht en hebben appellanten ook voldoende belang bij hun beroep. De Algemene Raad is met de Raad van Toezicht van oordeel dat de Raad van Toezicht bij zijn beslissing op verzoeken als de onderhavige ook acht mag slaan op de arbeidsovereenkomsten tussen de patroon en de (beoogde) stagiaire. Het algemeen belang bij een behoorlijke opleiding van stagiaires en hun beroepsuitoefening kan zich er immers tegen verzetten dat aan stagiaires bij (tussentijdse) beëindiging van de met hen gesloten arbeidsovereenkomsten verplichtingen worden opgelegd die met dit hiervoor geformuleerde belang in strijd komen. Het oorspronkelijke concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomsten met mrs. T en U verbood hen (kort samengevat) voor de periode van twee jaar en binnen een gebied van 30 kilometer met Z als middelpunt de rechtspraktijk uit te oefenen, op straffe van een boete van fl. 1.000,- per dag of gedeelte van een dag. De Algemene Raad is van oordeel dat de Raad van Toezicht in redelijkheid heeft kunnen beslissen dat een dergelijk beding een te grote druk legt op de relatie tussen de patronen en de stagiaire en dat dat beding in zoverre ook een bedreiging vormt voor een behoorlijke opleiding van en beroepsuitoefening door die stagiaire. Daaraan doet niet af dat, zoals appellanten hebben verklaard, mrs. T en U in vrijheid het oorspronkelijke concurrentiebeding hebben aanvaard en nog steeds bereid zijn een dergelijk beding te aanvaarden. Het concurrentiebeding dat door de Raad van Toezicht is voorgesteld (en dat in overeenstemming is met het door de Raad van Toezicht in soortgelijke gevallen gevoerde beleid) verbiedt kortgezegd binnen een tijdvak van een half jaar in de gemeente Z de praktijk uit te oefenen. Dit concurrentiebeding komt naar het oordeel van de Algemene Raad, gelet op de belangen die de Raad van Toezicht in acht heeft te nemen, in voldoende mate aan de belangen van appellanten tegemoet. De omstandigheid dat appellanten recent nog (ernstige) problemen hebben ondervonden bij het vertrek van een stagiaire en voorts de bijzondere omstandigheden waarin het (kleine) kantoor van appellanten verkeert, leiden bij afweging van de rechtstreeks bij de beslissingen van de Raad van Toezicht betrokken belangen er niet toe dat het belang van appellanten zwaarder zou moeten wegen en de Raad van Toezicht daarom, in afwijking van zijn beleid, een ruimer concurrentiebeding had moeten toestaan. Daarbij neemt de Algemene Raad in aanmerking dat er niet in het algemeen bij de aanvang van een stage van behoort worden

uitgegaan dat stagiaires tijdens de stage of direct na het einde daarvan de patroon serieuze concurrentie kunnen aandoen. Als het appellanten alleen om de bescherming van hun bestaande relaties te doen zou zijn geweest, hadden zij bovendien kunnen besluiten om (enkel) een relatiebeding met mrs. T en U aan te gaan. Het argument van appellanten dat een concurrentiebeding zoals door de Raad van Toezicht verlangd de onderhandelingen met mrs. T en U na het einde van hun stage bij voorgenomen voortzetting van de dienstbetrekking (in voor appellanten nadelig zin) onder druk zou zetten acht de Algemene Raad niet steekhoudend. Dit is overigens geen belang waarmee bij de beslissingen op het beroep rekening behoort te worden gehouden. Met appellanten is de Algemene Raad van oordeel dat de combinatie van een concurrentiebeding zoals de Raad van Toezicht verlangt met een arbitraal beding waarbij de beslechting van geschillen met betrekking tot het concurrentiebeding aan de Deken en/of de Raad van Toezicht wordt opgedragen, de toets der kritiek niet kan doorstaan. Het concurrentiebeding is in omvang en duur immers zodanig beperkt en het is dermate concreet en duidelijk, dat niet aannemelijk is dat daarmee het patronaat onder onaanvaardbare druk komt te staan, als niet tevens de geschillenbeslechting ter zake aan de Deken en/of de Raad van Toezicht zou worden opgedragen. Dat zou mogelijk anders zijn geweest indien de Raad van Toezicht een ruimer en minder concreet concurrentiebeding had toegestaan, in welk geval controle door de Raad van Toezicht op de naleving en de uitvoering van het beding redelijkerwijs geboden zou kunnen zijn geweest. Die situatie doet zich hier niet voor. Tenslotte deelt de Algemene Raad het standpunt van appellanten dat de Raad van Toezicht redelijkerwijs niet heeft mogen beslissen dat de arbeidsovereenkomsten met mrs. T en U moesten worden gesloten zonder de preambule zoals die in de op 18 februari 1997 toegezonden overeenkomsten is opgenomen. Zoals hiervoor overwogen is de Algemene Raad van oordeel dat appellanten er een redelijk belang bij hadden dat de goedkeuring van de beide patronaten zo spoedig mogelijk zou worden verleend. Appellanten mochten er daarom de voorkeur aan geven om de door de Raad van Toezicht gestelde voorwaarden te aanvaarden, maar onder het voorbehoud (jegens mrs. T en U) om daarop terug te komen voorzover de beslissing van de Raad van Toezicht op het daartegen te maken bezwaar respectievelijk het daartegen in te stellen beroep zou worden vernietigd.

Op grond van het voorgaande dient te worden beslist als volgt:

Beslissing

De Algemene Raad vernietigt de bestreden beslissingen van de Raad van Toezicht van 19 februari, 28 februari en 20 juni 1997, doch slechts voorzover de Raad van Toezicht daarbij heeft bepaald dat de preambule in de op 26 februari 1997 toegezonden arbeidsovereenkomsten dient te worden geschrapt en dat de beslechting van geschillen met mrs. T en U in verband met de met hen gesloten concurrentiebedingen bindend aan de Deken en/of de Raad van Toezicht moet worden opgedragen; bekrachtigt de beslissingen van de Raad van Toezicht voor het overige.